

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01- 035.00.1/Б/ОК18- 2022
	Екземпляр № 1	Арк. __ / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»
протокол від 24 травня 2023 р.
№ 8

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ для самостійної роботи здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни «Основи теорії перекладу»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 035 «Філологія»
освітньо-професійна програма «Прикладна лінгвістика»
факультет педагогічних технологій та освіти впродовж життя
кафедра теоретичної та прикладної лінгвістики

Схвалено на засіданні кафедри
теоретичної та
прикладної лінгвістики
21 вересня 2022 р.,
протокол № 8

Розробники: к.ф.н., доцент кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики
КАНЧУРА Євгенія, викладач кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики
БАШМАНІВСЬКА Ірина

Житомир
2023

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01- 035.00.1/Б/ОК18- 2022
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк. __ / 2</i>

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Посадові інструкції та вимоги до професії перекладача.....	7
Процес перекладу	9
Контроль якості перекладу, міжнародні стандарти	11
Вказівки щодо стилю як засадничій документ	13
Рекомендована література	16

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01- 035.00.1/Б/ОК18- 2022
	Екземпляр № 1	Арк __ / 3

Вступ

Переклад як одне з найдавніших мовних мистецтв людства набуває нових форм та збагачується новими методами в період розвитку інформаційних технологій та комунікацій. Виклики, що постають перед сучасною людиною, спонукають до нових засобів спілкування, пошуку шляхів розуміння іншого, адаптації та локалізації інформаційних продуктів. Глобальні процеси, які відбуваються у світі, зумовлюють появу нових вдосконалених вимог до процесу перекладу, поєднання новітніх інформаційних технологій та потужностей інтелекту людини, розширення кола застосування професійних навичок перекладача. Курс "Основи теорії перекладу" зорієнтований на потреби прикладних лінгвістів, які рівною мірою опановують закономірності мови та можливості її опрацювання засобами сучасних технологій.

Метою навчальної дисципліни "Основи теорії перекладу" є формування у прикладних лінгвістів другого року навчання бази знань, яка забезпечує системні уявлення про лінгвістичні та психологічні засади процесу перекладу, принципи та методи роботи перекладача, особливості перекладацької індустрії та вимоги до якості кінцевого продукту. Курс ґрунтується на знаннях і навичках володіння іноземною мовою, набутих в попередніх семестрах на заняттях з мовних дисциплін, розвиває ці навички та надає можливість їхнього практичного застосування.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- надати базову інформацію про теоретичні засади процесу перекладу, історію виникнення та розвитку, роль перекладу у встановленні міжкультурної комунікації;
- ознайомити з різновидами перекладу та їхніми особливостями, закономірностями лексичних, лексико-граматичних та семантичних трансформацій, прийомами та методами перекладу;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01- 035.00.1/Б/ОК18- 2022
	Екземпляр № 1	Арк __ / 4

– навчити застосовувати на практиці набуті знання з мовних дисциплін, здійснювати якісний переклад різножанрових текстів;

– навчити ефективно використовувати практичні навички та прийоми перекладу, самостійно розвивати й вдосконалювати професійні знання та навички в різноманітних перекладацьких ситуаціях та видах перекладу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні перекладознавчі поняття та категорії;
- особливості процесу перекладу: стадії та моделі перекладу;
- види перекладацьких трансформацій.

вміти:

- проаналізувати текст оригіналу, виявити проблемні аспекти у його відтворенні цільовою мовою з урахуванням особливостей зіставлюваних мов та жанрової специфіки тексту;
- застосовувати дослівний переклад як проміжну стадію у процесі відтворення тексту цільовою мовою;
- застосовувати перекладацькі трансформації на різних мовних рівнях;
- здійснити редагування тексту перекладу, його прагматичну адаптацію.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних компетентностей, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 035 «Філологія»:

ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).

ФК 4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК18-2022
	Екземпляр № 1	Арк. __/5

мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 035 «Філологія»:

ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

Теми практичних (лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	Переклад в інформаційному суспільстві. Якість перекладу.	2
2	Переклад публіцистичного тексту.	2
3	Теоретичні засади перекладу. Переклад художнього тексту.	2
4	Переклад офіційного документа.	2
5	Інформаційні технології на службі перекладу	2
6	Програми автоматичного перекладу	2
7	Усний переклад	2
8	Аудіовізуальний переклад	2
9	Лексикологічні аспекти	2

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК18-2022
	Екземпляр № 1	Арк. ___ / 6

10	Опрацювання лексикологічних труднощів перекладу	2
11	Лексико-граматичні аспекти	2
12	Опрацювання лексико-граматичних труднощів перекладу	2
13	Семантичні аспекти	2
14	Опрацювання семантичних труднощів перекладу	2
15	Галузеві тексти. Переклад технічного тексту	2
16	Переклад наукового тексту	2
РАЗОМ		32

Завдання для самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин
<p>Тема 1. Переклад в інформаційному суспільстві На самостійне опрацювання:</p> <p>1. Вимоги до професії перекладача. Перекладач [Електронний ресурс] // Освіта UA. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://osvita.ua/proforientation/profession/75446/.</p> <p>2. Посадова інструкція "Перекладач" Посадова інструкція. Перекладач [Електронний ресурс] // Монокль. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://www.borovik.com/index_ua.html.</p>	5
<p>Тема 2. Теоретичні засади перекладу На самостійне опрацювання:</p> <p>1. Процес перекладу (МР для самост. роботи сс. 9-11)</p> <p>2. Контроль якості перекладу, міжнародні стандарти (МР для самост. роботи сс. 11–15)</p>	5
<p>Тема 3. Інформаційні технології на службі перекладу На самостійне опрацювання: Встановити програму OmegaT-5.4.1; прослухати вебінар Ivashkevych Lesia. Як перекладати в OmegaT - основи [Електронний ресурс] //YouTube. -- 5 груд. 2022 р.– Режим доступу до ресурсу: https://www.youtube.com/watch?v=Ttv4dghiFuo</p>	5
<p>Тема 4. Усний переклад На самостійне опрацювання: Комарова О. Передумова якості усного перекладу. [Електронний ресурс] / О. Комарова, А. Беседін, С. Брегман. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://www.bestpractices.org.ua/.</p>	5
<p>Тема 5. Лексикологічні аспекти На самостійне опрацювання: "Вказівки щодо стилю як засадничий документ" (МР для самост. роботи сс. 14-17)</p>	5

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК18-2022
	Екземпляр № 1	Арк. __ / 7

<p align="center">Тема 6. Лексико-граматичні аспекти</p> <p>На самостійне опрацювання: Корунець, І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний аналіз): підручник. – 5-те вид., випр. і доп. – Вінниця: Нова книга, 2019. – 448 с. – С. 225–240</p>	5
<p align="center">Тема 7. Семантичні аспекти</p> <p>На самостійне опрацювання: Корунець, І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний аналіз): підручник. – 5-те вид., випр. і доп. – Вінниця: Нова книга, 2019. – 448 с. – С. 394-402.</p>	6
<p align="center">Тема 8. Галузеві тексти</p> <p>На самостійне опрацювання: Філіппова Н. Розроблення термінологічного українсько-російсько-англійського онлайн-словника «суднові трубопровідні системи» / Н. Філіппова, В. Мітенкова. // Вісник Національного університету «Львівська політехніка», серія «Проблеми української термінології». – 2018. – №890. – С. 30–35. http://tc.terminology.lp.edu.ua/TK_Wisnyk890/TK_wisnyk890_2_filippova_mit'enkova.htm</p>	6
РАЗОМ	42

Посадові інструкції та вимоги до професії перекладача

Переклад – насамперед, індустрія, метою якої є продагування текстів мовою перекладу. Професійні стандарти перекладача регламентуються документом «Посадова інструкція», який містить чотири основні підрозділи (Загальні положення, Характеристика робіт, завдання та посадові обов'язки, Права, Відповідальність). Зі зразком посадової інструкції перекладача можна ознайомитися за посиланням https://www.borovik.com/index_ua.html (розробник зразку документа: інформаційно-методичний центр «Монокль»). Опис професії перекладача наведено на сайті МОН України: <https://osvita.ua/proforientation/profession/75446/>.

Розглянемо окремі деталі **посадової інструкції**.

Загальні положення містять перелік кваліфікаційні вимоги відповідно до рівню освіти та стажу професіонала (провідний перекладач, перекладач I та II категорії, перекладач без вимог до стажу роботи). Окрім досконалого знання мов та методики перекладу перекладачеві необхідно визначити свою спеціалізацію (надто для галузевого перекладу), а також володіти навичками наукового та літературного редагування. Перекладач має бути обізнаним із

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01- 035.00.1/Б/ОК18- 2022
	Екземпляр № 1	Арк. __ / 8

чинною системою координації перекладів – переліком вимог, який містить статистику тексту, що перекладається (визначається за допомогою систем автоматизованого перекладу САТ), норми робочого часу та продукту.

В посадовій інструкції не зазначено, але при підписанні договору із замовником важливо пам'ятати **основні нормативи роботи перекладача**:

1. Одиницею статистики перекладу варто визначати **слово** (з урахуванням повторів, які оплачуються за нижчими розцінками), а не «умовну сторінку» (1800 знаків з пробілами) чи «авторський аркуш» (40 000 знаків з пробілами).
2. **Швидкість** роботи кваліфікованого перекладача – 250 слів за годину. Відповідно, при 8 годинному робочому дні, перекладач може якісно опрацювати 2 000 слів тексту оригіналу.
3. **Якість перекладу** оцінюється відповідно до міжнародних стандартів та передбачає не більше 3 помилок на 1 000 слів. Перекладач має бути готовим до критичного аналізу своєї роботи та до ліквідації помилок, на які вказує редактор чи замовник. У випадку розбіжності оцінки тексту, позиція перекладача обґрунтовується нормативами мови перекладу. (Аргумент «не звучить» не прийнятний).
4. Перекладач має **реально оцінювати свої можливості** щодо рівня складності тексту, обізнаності зі специфічною термінологією та кінцевого терміну виконання замовлення. Якщо перекладач усвідомлює, що один з цих параметрів не відповідає його можливостям, він не береться за проєкт. Це – одне з базових положень міжнародного «Етичного кодексу перекладача» (див. «Методичні рекомендації для проведення практичних занять»).

Підкреслимо, що у посадовій інструкції перекладача можуть бути зазначені **додаткові обов'язки**, пов'язані з опрацюванням текстів. Зокрема: редагування перекладів, підготовку анотацій та рефератів, складання оглядів з

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК18-2022
	Екземпляр № 1	Арк __/9

тематики матеріалів, які перекладає. Важливим обов'язком перекладача є робота з уніфікації термінів, удосконалення використовуваних понять і визначень у відповідній галузі економічної діяльності, науки, техніки, облік і систематизація виконаних перекладів, анотацій, рефератів.

Виправлення помилок є невіддільним правом перекладача, так само як і створення організаційно-технічних умов роботи, надання необхідного обладнання та інвентарю. Підвищення професійної кваліфікації є не лише правом, але й обов'язком перекладача, що також відображено у «Етичному кодексі».

Відповідальність перекладача передбачає якісне й своєчасне виконання проєкту та суворе дотримання правила нерозголошення інформації та комерційних таємниць.

Довідки:

Перекладач [Електронний ресурс] // Освіта UA. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://osvita.ua/proforientation/profession/75446/>.

Посадова інструкція. Перекладач [Електронний ресурс] // Монокль. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://www.borovik.com/index_ua.html.

Процес перекладу¹

Важливо усвідомлювати етапи роботи з перекладацьким проєктом та зони відповідальності його учасників.

Клієнт під час замовлення зазначає три установчих складові, які обговорюються та зазначаються в угоді:

- 1) мовну пару;
- 2) термін виконання замовлення (дедлайн);
- 3) бюджет проєкта (окрім кількості слів може бути оговорене надання

¹ При укладанні цього підрозділу використані рекомендації, отримані від Перекладацького проєкту для викладачів Літньої Школи Перекладу (січень 2020)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01- 035.00.1/Б/ОК18- 2022
	Екземпляр № 1	Арк __ / 10

госаірю тощо).

1. Підготовчий етап (доперекладацький аналіз проекту):

- 1) вивчення індустрії;
- 2) пошук довідкових матеріалів (Reference materials);
- 3) оцінка якості / створення глосарія (глосарій може бути надано клієнтом);
- 4) аналіз якості пам'яті перекладу (якщо надано);
- 5) статистичний аналіз тексту;
- 6) ретельне вивчення інструкції та рекомендацій щодо стилю (Style guide).

2. Процес перекладу:

- 1) переклад начорно;
- 2) переклад начисто;
- 3) саморедагування (із залученням ТО, ретельна перевірка відповідності та функціональної адекватності);
- 4) перерва з метою позбутися наслідків інтерференції;
- 5) саморедактура (тільки ТП);
- 6) автоматична перевірка якості.

3. Перевірка якості перекладу:

- 1) редагування;
- 2) автоматична перевірка якості;
- 3) коректура;
- 4) автоматична перевірка якості.

4. Постперекладацький етап

- 1) Збереження файлів у форматі, узгодженому з замовником.
- 2) Надсилання перекладу частинами (або по 2000 слів за день, або по 10 000 слів щотижня)
  - ✓ контроль роботи,
  - ✓ контроль якості,
  - ✓ обмежений час редагування /коригування.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК18-2022
	Екземпляр № 1	Арк __ / 11

- 3) Відправка проєкту у форматі, визначеному замовником.
- 4) Виставлення рахунку;
- 5) Оплата.

5. Рекламація

- 1) виправлення помилок на вимогу замовника (отримання форми від замовника);
- 2) Пояснення природи й причин помилок, обґрунтування стратегії мінімізації;
- 3) Обґрунтування хибності претензій.

Контроль якості перекладу, міжнародні стандарти

Базовий документ:

ISO 17100:2015 Translation Services-Requirements for Translation Services
(published May 1, 2015)

Включає

- ✓ положення щодо постачальників послуг перекладу (TSP) щодо управління основними процесами,
- ✓ необхідний мінімум кваліфікаційних вимог,
- ✓ доступність та організацію ресурсів та дій, необхідних для надання якісних перекладацьких послуг.

НЕ стосується машинного перекладу, постредагування та усного перекладу.

Зі структурою **ISO 17100:2015** та вступом і термінологічною частиною можна ознайомитися у відкритому доступі:

ISO 17100:2015 Translation services — Requirements for translation services [Електронний ресурс] // ISO Online Browsing Platform (OBP). – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:17100:ed-1:v1:en>.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК18-2022
	Екземпляр № 1	Арк __ / 12

Метричні системи оцінювання якості, наприклад Localization Industry Standards Association - **LISA QA Metric**.

Градації серйозності помилок: **Minor (1), Major(5), Critical (10)**

Категорії помилок:

- ✓ Doc language (mistranslation, accuracy, terminology, language, style, country, consistency)
- ✓ Doc Formatting (layout, typography, graphics, call outs and captions, toc, index)
- ✓ Software Formatting (graphics, alignment, sizing, truncation/overlap, character formatting)
- ✓ Software Functionality Testing (localizable, text, dialog, functionality, menu functionality, hotkeys/accelerators, jumps/links)

Правило вибору між наявними варіантами:

Одиниця перекладу сприймається як правильна, якщо відповідає трьом критеріям:

1. Точність (збережене ключове значення).
2. Відповідність інструкціям (виконані стильові рекомендації, інструкції та надано глосарій).
3. Граматична правильність (відповідно до прийнятих норм мови перекладу).

Категорії помилок:

Точність / Accuracy

Встановлюється в наслідок порівняння ТО з ТП

Порушені відсилки до інших фрагментів тексту, видалена інформація в ТП, або додано те, чого не було в ТО, викривлення оригінального значення, частина ТО залишена неперекладеною в супереч інструкціям.

Мова / Language

Відхилення від загально прийнятих мовних норм.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК18-2022
	Екземпляр № 1	Арк __ / 13

Пунктуація (Minor), правопис / одрук, великі/малі літери (Minor), граматики, синтаксис, термінологія,

Відповідність / Compliance TE

Відхилення від прийнятного глосарія.

Порушення стандартів термінології, непослідовність використання термінів (зокрема зміна частин мови), невідповідність глосарію,

Стиль / Style

Відхилення від прийнятих стильових інструкцій, або загального стилю, властивого тексту.

Неправильний стиль, невідповідність інструкціям, нечитабельність.

Функціональність / Functional

Технічні помилки немовного характеру, здійснені перекладачем.

Формат, теги, посилання, технічні елементи (зміст, таблиці тощо)

Локалізація / Regional

Невідповідність локальним нормам МП

Дати, валюта, одиниці виміру, місцеві закони, правила, посади, прислів'я,

Дотримання інструкцій / Compliance

Інструкції та зворотній зв'язок після виявлення помилок.

Рівень критичності помилок

Критичні:

Помилки у дуже помітній частині документу.

Такі, що суттєво порушують зміст.

Потенційно образливі твердження.

Суттєві / Major

Суттєва зміна значення.

Помилки у видимій частині тексту

Граматики/синтаксис.

Не виправлені зауваження.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК18-2022
	Екземпляр № 1	Арк __ / 14

Меншої значущості / Minor

Незначна зміна значення.

Такі, що не призводять до неправильного розуміння.

Форматування, яке не порушує значення.

Пунктуація.

Вказівки щодо стилю як засадничий документ

Вказівки щодо стилю (Style Guide) не є посібником з граматики чи правилами мови. Це документ, який допомагає творцям та перекладачам контенту вибрати найкращі мовні елементи для найбільш ефективного спілкування з клієнтами та потенційними клієнтами на цільових ринках. Зазвичай кожна перекладацька компанія має свої «Вказівки щодо стилю», проте у клієнта можуть бути свої правила, тому **в будь-якому варіанті конфлікту інструкції пріоритет належить клієнтові**. Перед початком перекладу потрібно обов'язково ретельно вивчити «Вказівки» та звертатися з ними, особливо, під час редагування, перевірки формату чи локалізації тексту. Звертаймо увагу, що певні особливості та розбіжності можуть зустрітися при інших видах роботи з текстами, зокрема, підготовці статті до публікації. Тому завжди уважно читайте інструкції з оформлення текстів, звертайте увагу на формат тире та дефіса, нерозривний пробіл, форму лапок тощо. В різних виданнях вони можуть відрізнятися.

1. Кожні «Вказівки» містять, насамперед, **загальні лінгвістичні міркування**: Пунктуаційні та орфографічні позначки (форма лапок, апострофа, тире та дефіса, нерозривні пробіли, коси риски тощо).

Зверніть увагу:

Нерозривний пробіл (nonbreaking space) **Ctrl + Shft + Space** (Alt + 0160) ставиться при ініціалах біля прізвища, перед тире, між цифрою та одиницею виміру.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК18-2022
	Екземпляр № 1	Арк ___ / 15

J. R. R. Tolkien¶

Київ^о – столиця України.¶

[15, с. 07]¶

1989р.¶

27м¶

Коса риска (slash) в українській мові замінюється сполучниками «чи», «або» тощо. Проте, якщо її постановки неможливо уникнути, важливо пам'ятати: якщо коса риска розділяє два слова, пробіл не ставиться, якщо перелічується три й більше, ставиться пробіл:

чорний/білий

чорний / білий / жовтий / синій

2. **Форматування:** якщо в перекладі слова виділяються жирним шрифтом, вживається певний шрифт або є потреба дотримуватися інших правил форматування, цей вибір повинен бути чітко окреслений. Звертаймо увагу на незнайомі теги. Якщо тег незрозумілий, а програма САТ не може показати його функцію, значення перевіряємо пошуком. Якщо це, наприклад, **&lsquo** , це лише неповні лапки ' , котрі не вживаються в українській мові. Тому використовуємо розділові знаки для діалогу, як того вимагає українська пунктуація, а тег видаляємо.

3. **Маркіровані списки та таблиці:** можна формувати марковані списки або таблиці. При розстановці розділових знаків у списках, важливо пам'ятати, що список, по суті, є реченням із однорідними членами та узагальнюючим словом. Тому найбільш прийнятний **формат списку** може бути таким:

В чемпіонаті взяли участь такі команди:

- *«Полісся»,*

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК18-2022
	Екземпляр № 1	Арк __ / 16

- «Верес»,
- «Карпати».

Якщо елементи списку є словосполученнями чи реченнями, їх можна розділяти крапкою з комою чи крапками. За потреби можна взагалі відмовитися від розділових знаків. Але найголовніше пам'ятати, що формат має бути уніфікованим та послідовним.

4. **Стильовий реєстр.** Бажано **не зловживати пасивним станом**, замінюючи його активними конструкціями. Також **дієслівні іменники** варто замінити дієсловами чи іменниками недієслівного походження.

Наприклад:

Уникайте **вживання** дієслівних іменників.

Бажано **не вживати** дієслівні іменники.

За потреби до власних назв чи іншомовних слів додаємо **дескриптори**:

«Бріджертони» від Нетфлікса викликали неабияку дискусію.

Серіал «Бріджертони» від **компанії** «Нетфлікс» викликав неабияку дискусію.

5. **Локалізація.** За потреби локалізуються грошові одинці, форма часу й дати, одинці виміру. Потрібно локалізувати та URL-адреси й деякі інші символи. Поштові адреси не локалізуються. Все перелічене не стосується перекладу художніх текстів – там формат дати чи одиниці виміру можуть мати смислове авторське навантаження та грати роль у розповіді, тому до художніх текстів застосовуються стратегії доместикації чи форенізації, відповідно до потреб тексту.

Існують спеціальні **ресурси**, які допомагають розробити та сформувані «Вказівки щодо стилю». Наприклад:

How to Create a Translation Style Guide and Terminology Glossary [Електронний ресурс] // 2016 – Режим доступу до ресурсу: <https://www.lionbridge.com/blog/translation-localization/how-to-create-a-translation-style-guide-and-terminology-glossary/>.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01- 035.00.1/Б/ОК18- 2022
	Екземпляр № 1	Арк. __ / 17

Додаткові джерела для форматування й самоперевірки

Академічний тлумачний словник [Електронний ресурс] // 2018 – Режим доступу до ресурсу: <http://sum.in.ua/>.

Словники України онлайн [Електронний ресурс] // Український лінгвістичний портал. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>.

Український правопис 2015 року [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.pravopys.net/>.

Український правопис [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/%202019.pdf>.

Рекомендована література

Основна література

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури : Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. – Вінниця : Нова книга, 2002. – 564с.
2. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний аналіз) : підручник. – 5-те вид., випр. і доп. – Вінниця : Нова книга, 2019. – 448 с.

Допоміжна література

1. Білозерська Л. П., Возненко Н. В., Радецька С. В. Р 14 Термінологія та переклад. Навч. посібник для студентів філологічного напрямку підготовки. – Вінниця: Нова Книга, 2010. – 232 с., іл.
2. Гудманян, А. Г. Вступ до перекладознавства : навч. посібник. – Вінниця : Нова Книга, 2017. – 296 с.
3. Енциклопедія перекладознавства : у 4 т. Т. 1: пер. з англ. / за ред.:Івз

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01- 035.00.1/Б/ОК18- 2022
	Екземпляр № 1	Арк ___ / 18

- Гамбієра та Люка ван Дорслара ; за заг. ред.: О. А. Кальниченка та Л. М. Черноватого. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 560 с.
4. Енциклопедія перекладознавства: у 4 т. Т. 2 / за ред.: Іва Гамб'є та Люка ван Дорслара; за заг. ред. О.А. Кальниченка та Л.М. Черноватого. Вінниця: Нова книга, 2020. – 276 с.
  5. Енциклопедія перекладознавства: у 4 т. Т. 3 / за ред.: Іва Гамб'є та Люка ван Дорслара; за заг. ред. О.А. Кальниченка та Л.М. Черноватого. Вінниця: Нова книга, 2021. – 312 с.
  6. Карабан, В. І. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську мову = Teory and practice of translation from ukrainian into english : навч. посібник-довідник. – Вінниця : Нова Книга, 2019. – 608 с.
  7. Коваленко, А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу : Посібник. – К. : ІНКІОС, 2002. – 320с
  8. Науменко Л. П., Гордєєва А. Й. Н 34 Практичний курс перекладу з англійської мови на українську = Practical Course of Translation from English into Ukrainian : навч. посіб. / Людмила Науменко, Анжела Гордєєва. – Вінниця : Нова Книга, 2011. – 136 с.
  9. Ребрій О. В. Основи перекладацького скоропису : навч. посіб. / О. В. Ребрій ; за ред.: Л. М. Черноватого, В. І. Карабана. — 5-те вид, стер. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 152 с. – (Серія “Dictum Factum”).
  10. Черноватий Л.М. Переклад англійської психологічної літератури : навч. посіб. для студ. вищих заклад. освіти / Л. М. Черноватий, В. І. Карабан, Т.Б.Хомуленко, О.О. Комір ; за ред.: Л. М. Черноватого, В. І. Карабана та Т. Б. Хомуленко. — Вінниця : Нова Книга, 2012. — 512 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01- 035.00.1/Б/ОК18- 2022
	Екземпляр № 1	Арк. __ / 19

1. Офіційна транслітерація [Електронний ресурс] // Словник. Портал української мови та культури – Режим доступу до ресурсу: <https://slovnyk.ua/translit.php>.
2. Перевірка тексту [Електронний ресурс] // Мова – ДНК нації. – Режим доступу до ресурсу: <https://ukr-mova.in.ua/perevirka-tekstu>.
3. Словники української мови онлайн [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://uk.worldwidedictionary.org>.
4. Collins Dictionary [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.collinsdictionary.com>.
5. Glosbe. Словник [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://uk.glosbe.com>.
6. Merriam-Webster Online Dictionary [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.merriam-webster.com>.
7. Oxford English Dictionary [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.oed.com>.
8. Visual Dictionary Online [Електронний ресурс] // Merriam-Webster – Режим доступу до ресурсу: <http://www.visualdictionaryonline.com/index.php>.
9. UaMova.com [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.uamova.com>.
10. Urban Dictionary [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.urbandictionary.com>.

Приклади практики художнього перекладу від автора курсу:

Бекетт С. (2022) Хімія смерті. Перше розслідування. Пер. Євгенія Канчура. Харків. КСД.

Крісті А. (2021). Чалий кінь. Пер. Євгенія Канчура. Харків: КСД.

Ньюмарк Е. (2019). Курячий бульйон для душі. Знайди свою внутрішню силу. Пер. Євгенія Канчура. Харків: КСД.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01- 035.00.1/Б/ОК18- 2022
	Екземпляр № 1	Арк __ / 20

Сільвер Дж. (2018). *Одного разу на Різдво*. Пер. Євгенія Канчура. Харків: КСД.

Сільвер Дж. (2021). *Два життя Лідії Берд*. Пер. Євгенія Канчура. Харків: КСД.

Смайлі Дж. (2022) *Заблукалі в Парижі*. Пер. Євгенія Канчура. Харків. Віват.

Хей Л. (2022). *Життя любить тебе. 7 духовних практик для зцілення*. Пер. Євгенія Канчура. Харків: КСД.

* Індекс структурного підрозділу відповідно до наказу ректора «Про індексацію структурних підрозділів Державного університету «Житомирська політехніка» (наприклад, 22.06).

** Індекс освітньої програми відповідно до наказу ректора «Про індексацію освітніх програм Державного університету «Житомирська політехніка» (наприклад, 122.00.1/Б).

*** Шифр освітньої компоненти в освітній програмі (наприклад, ОК1).